

סימן שב

דיני מלבן, קורע, תופר, מכה בפטיש וממחק

מלבן

אב ותולדה

א. המלבן את הצמר או את הפשתן¹ וכן כל [דכר] שדרכו להתלבן² - חייב. והוא מאבות מלאכות, שכן במשכן היו מלבנים הצמר והפשתים העשויים למלאכת המשכן³.

ב. המכבס⁴ בגדים⁵ - הרי הוא תולדת מלבן⁶ וחייב⁷. ואין חילוק בזה בין בגדים לבנים לצבועים, שגם בצבועים שייך איסור כיבוס⁸.

במים (דהיינו שמנענע את הבגד במים). ג.
שפשוף צדי הבגד זה בזה, שזהו "כיבוס גמור" (לשון רבינו שם). ד) סחיטת הבגד מהמים שבו ש"הרי זה כמכבס" (שוע"ר סי' שא סנ"ו. וראה לקמן סעיף יח).
5. בין שהם של פשתן בין שהם של צמר או משי או שאר מינים (שוע"ר סכ"א).
6. נראה שהחילוק בין מלבן צמר ופשתן שהוא אב מלאכה למכבס בגדים שהוא רק תולדה, שהמלבן עושה את הצמר והפשתן לבריה חדשה, ואילו הכיבוס מחזיר את הבגד לברייתו הקודמת, והצד השווה שבהם ששניהם מלבנים את הבגד.
7. שוע"ר שם.
8. שוע"ר סכ"א. ואיסורו מן התורה (ראה שוע"ר ס"א).

1. היינו ע"י כיבוס במים, כדלקמן. ובפשתן יש גם ליבון ע"י נתינת מטה של פשתן שנשרה במים לתוך התנור כדי שיתלבנו שם (שוע"ר סי' רנב סוס"ב משבת יז, ב. וראה פיה"מ להרמב"ם שם. חידושי הצ"צ על הש"ס שבת פ"א מ"ו. ועוד).
2. ולגבי עור - ראה לקמן בפנים.
3. שוע"ר סי' שא סנ"ו.
4. דוקא במים או בשאר נוזלים המלבנים (אפילו בלי תערובת חומר ניקוי). משא"כ ניקוי והסרת לכלוך מבגד בלי מים - אינו בכלל איסור כיבוס מהתורה (ראה רש"י שבת קמא, א ד"ה מבפנים. וראה לקמן בפנים שעכ"פ טוב לחוש לדעת האוסרים). באיסור כיבוס מן התורה ישנם כמה שלבים, והם: א) שריית הבגד במים ש"זהו כיבוסו" (שוע"ר סכ"א). ב) שכשוך הבגד

נתינת מים על בגד

בדרך נקיון

ג. בגד שיש עליו איזה לכלוך, אם נתן על מקום המלוכלך מים או שאר משקה המלבן⁹ אפילו כל שהוא - חייב¹⁰, לפי ששריית בגד במים זהו כיבוסו.

ד. אבל בגד שאין עליו לכלוך וטינוף אע"פ שהושחר מחמת לבישה או תשמיש - אין אומרים בו "שרייתו זהו כיבוסו"¹¹, ומותר ליתן עליו מים מועטים¹².

ו. יש חולקין על זה ואומרים שאף בגד שאין עליו שום לכלוך, וליבנו מצהיל מאד - שרייתו זהו כיבוסו, ולכן אסור ליתן עליו אפילו כל שהוא מים¹³, אף אם אינו מתכוין לליבון, דפסיק רישיה הוא. ויש לחוש לדבריהם להחמיר בשל תורה¹⁴.

ז. יש מקילין אף לפי סברא זו, במעט מים, שאין אומרים שרייתו בהם זהו כיבוסו כשאינו מתכוין לליבונם¹⁵. ואין למחות ביד המקילין, כיון שלסברא הראשונה מותר בכל ענין. אבל כל ירא שמים יחמיר לעצמו שלא ליכנס לספק איסור של תורה¹⁶.

ח. [בד שעשוי לסינון המים¹⁷ - אין ליבונה חשוב כלום לאסור שרייתה בשביל כך, כיון שהיא עשויה לכך ואינו חושש לליבונה כלל¹⁸].

9. כגון יין לבן וכיוצא בו (שוע"ר סי' שיט סי"ג. סי' שכ סכ"א).
10. ואם נתן על הלכלוך נוזל שאינו מלבן (כגון יין אדום, שמן או שכר (שוע"ר סי' שיט שם. סי' שכ סכ"א). וכן חומץ (שוע"ר סי' שיא סוסי"ב)) - יתבאר לקמן בפנים.
11. ראה גם שוע"ר סי' תריג סוס"ח.
12. אף אם מתכוין ללבנו (ראה שוע"ר סכ"א בסוגריים). אבל ראה חידושי צ"צ משניות שבת (נח, א) שגם לדעה זו אין היתר אלא אם כן נותן המים שלא על מנת ללבנו. וראה בדה"ש סי' קטז סוסקמ"ב.
13. או שאר משקה המלבן (שוע"ר שם). אבל משקה שאינו מלבן - מותר (שוע"ר

סי' שכ סכ"א).
14. אף שאינו מתכוין לליבון, שאין זו מלאכה שאינה צריכה לגופה, הואיל ומה שהבגד מתלבן נוח הוא לו אע"פ שאינו מתכוין לכך (שוע"ר סכ"א. וראה לעיל בפתיחה להל' שבת).
15. ראה הביאור בזה באריכות בקו"א סק"א. וראה הנפק"מ לדינא בזה בשוע"ר סכ"א. וראה חידושי הצ"צ שם שאם הבגד נקי היטב מותר במעט מים כל שאינו מתכוין ללבנו.
16. שוע"ר שם.
17. כגון חתיכת בד ששמים סביב פי הברז בימי הפסח.
18. ע"פ שוע"ר סי' שיט סי"ג. סי' שכ סוסכ"ד. קו"א סי' שב סק"א.

9. כגון יין לבן וכיוצא בו (שוע"ר סי' שיט סי"ג. סי' שכ סכ"א).
10. ואם נתן על הלכלוך נוזל שאינו מלבן (כגון יין אדום, שמן או שכר (שוע"ר סי' שיט שם. סי' שכ סכ"א). וכן חומץ (שוע"ר סי' שיא סוסי"ב)) - יתבאר לקמן בפנים.
11. ראה גם שוע"ר סי' תריג סוס"ח.
12. אף אם מתכוין ללבנו (ראה שוע"ר סכ"א בסוגריים). אבל ראה חידושי צ"צ משניות שבת (נח, א) שגם לדעה זו אין היתר אלא אם כן נותן המים שלא על מנת ללבנו. וראה בדה"ש סי' קטז סוסקמ"ב.
13. או שאר משקה המלבן (שוע"ר שם). אבל משקה שאינו מלבן - מותר (שוע"ר

בדרך לכלוך

ו. בגד שאין עליו לכלוך¹⁹ אין אומרים בו "שרייתו במים זהו כיבוסו" אלא כשהוא בדרך נקיון, אבל אם הוא בדרך לכלוך - אין בזה משום כיבוס, שאינו כיבוס אלא לכלוך. לפיכך המסתפג [- המתנגב] בסדין אחר הרחיצה וכן המנגב ידיו במפה אחר הנטילה, אע"פ שיש הרבה מים על גופו או על ידיו ומטפח [- ומרטיב] הסדין והמפה - אין בזה משום כיבוס²⁰.

ויש מחמירין שלא יהא הרבה מים על ידיו²¹, אלא ינגבן בכח זו בזו להסיר מהם המים כפי יכולתו קודם שיקנחו במפה²². וטוב לחוש לדבריהם בדבר שאין בו הפסד כלל. אבל המנהג להקל. וכן עיקר²³.

ז. בגד שיש עליו לכלוך²⁴ - אסור ליתן על מקום הלכלוך אפילו משקים שאינם מלכנים אלא מלכלכים, כיון שמעביר בזה לכלוך יותר גדול²⁵.

ח. וכן אסור להעביר הלכלוך על-ידי נייגוב הידים אף שהוא דרך לכלוך²⁶, כיון שמעביר בזה לכלוך יותר גדול²⁷.

— הרי זה "דרך לכלוך". ולפ"ז אם היו ידיו מלוכלכות קודם לכן - אין צריך להסיר מהם המים, אבל אי"ז מתאים עם דעת ה"ש מחמירין" שבפנים). וראה הערה הבאה.

22. ובמעט מים שנשאר על ידיו לא חיישינן, כיון שמעט מים הוי "דרך לכלוך" (משמעות הקו"א שהובא בהערה שלפנ"ז).

23. שוע"ר סכ"א.

24. כגון טפת דם או רוק וכל שכן טיט או צואה (שוע"ר ס"כ).

25. שוע"ר ס"כ בחצע"ג וסוסכ"א. ומשמע מלשון רבנו שאיסורו מדברי סופרים. וראה גם תהל"ד ס"י שב אות יד. וראה לקמן ס"י שכ אם מותר לנקות הלכלוך ע"י סמרטוט.

26. אף אם מסיר תחילה המים מידי.

27. שוע"ר סוסכ"א.

19. ובבגד שיש עליו לכלוך - ראה לקמן בפנים.

20. וגם לא חיישינן בזה שמא ישכח ויסחטם בשבת, כדלקמן בפנים.

וכן נייגוב כלים, ספסל ושלחן (כשאינן בכך משום סחיטה - ראה לקמן בפנים ובהערות), הוא דרך לכלוך (בדה"ש ס"י קטז סקכ"ט).

21. אבל במים שעל גופו לא החמירו להוריד המים קודם הנייגוב, כיון שנייגוב הגוף הוא מרחיצת הזיעה, והרי זה "דרך לכלוך", משא"כ בנייגוב הידים (גם אם היו ידיו מלוכלכות קודם הרחיצה) - אין זה דרך לכלוך, כיון שמים רבים לא מתלכלכים בידיים (ע"פ קו"א סק"א. וראה עוד שם חילוק אחר: שבנייגוב הידים הרי היו ידיו נקיות קודם הנטילה, ואין זה "דרך לכלוך", משא"כ בנייגוב הגוף שהוא מרחיצת הזיעה

ניקוי בגד בלא מים

מ. יש מי שאומר שאסור לנער²⁸ בגד חדש²⁹ ושחור³⁰ מן העפר או האבק שעליו אם מקפיד שלא ללבושו בלא ניעור³¹, משום שהוא ככיבוס, שהאבק מקלקל מראיתו וניעורו ממנו הוא כיבוס³². וטוב לחוש לדבריו³³.

י. אבל מותר להסיר הנוצות³⁴ מן הבגד³⁵, שאין הנוצה דבוקה בבגד כמו האבק והעפר, ואין הסרתה דומה כלל לכיבוס³⁶.

יא. אם ישב לו תבשיל על כסותו - מותר לקלפו³⁷.

יב. טיט לח שעל גבי בגדו לא ישפשפנו מבחוץ במקום הטיט, מפני שנראה כמלבן, אלא ישפשפנו מבפנים כנגד הטיט, שאז אין הדבר ניכר כל כך שמעביר את הטיט שיהא נראה כמלבן³⁸. ויכול גם כן לגרר הטיט בצפורן או בסכין, אפילו בחודו³⁹.

האמצעי, ואין ידוע שלא היתה בכר וכסת (שוע"ר סעיף זה), (ב) אם הוא דבר קטן מאד שלא ראוי לשום שימוש (בדה"ש סי' קטז סק"י).

35. והיינו ביד, או אפילו ע"י מברשת בגדים - ראה לקמן סי' שלו וכן מותר לטאטא שטיח (ע"י מטאטא רך - ראה לקמן סי' שלו). וכ"כ בשש"כ פכ"ג ס"א.

36. שוע"ר ס"ג.

37. שוע"ר שם.

38. וראה שוע"ר ס"כ (הובא לקמן סי' שכ) שאם מקנח לכלוך לח ע"י מטלית - צריך ליזהר שלא לדחוק פן יסחוט לכלוך הבלוע בבגד. ולפי זה גם כאן צריך ליזהר כן שכשמשפשף לא ישפשף בכח, אלא א"כ מיירי כאן שאין הטיט בלוע בבגד אלא הוא מונח "על גבי בגדו"

39. ואין לחוש בבגד למחוק (שוע"ר ס"ז). ומשמע שמותר להעביר הטיט אף באופן שלא ישאר רושם של טיט, ואין בזה חשש שנראה כמלבן, כיון שאין זה דרך

28. לאו דוקא ניעור, אלא כל שמסיר את האבק הספוג מן הבגד הוא בכלל ניעור (ראה משנה ברורה סי' שב ס"א בביה"ל, הביאו בבדה"ש סי' קטז סק"ט).

29. היינו "כל זמן שלא נשתמשו בה כ"כ אלא עדיין היא בחידושה" (שוע"ר סוס"א). כלומר, שהיא נראית כחדשה.

30. אבל לא בלבנה או אדומה או שאר מיני צבעונים (שוע"ר ס"א).

31. אבל אם מקפיד עליו לנקותו אלא שאינו מקפיד עליו עד כדי כך שלא היה לובשו בלא ניעור, משמע שמותר.

32. משמע שלדעה זו איסורו מן התורה. וכ"ה להדיא דעת רש"י שבת קמז, רע"א. וראה גליון הש"ס שם מה שהקשה ע"ז מרש"י שם קמא, א ד"ה מבפנים.

33. שוע"ר ס"ג. וראה במסגרת השלחן סי' פ סק"פ שמתיר (לדעת אדה"ז) לנער בגדו מהאבק אם מתבייש ללכת כך בין הבריות.

34. והיינו כשאין איסור בטלטול הנוצות משום מוקצה: (א) שהנוצה היא בלא הקנה

יג. אבל טיט יבש, יש אומרים שאפילו לשפשפו מבפנים אסור, ואין צריך לומר שאסור לגרדו, מפני שטיט היבש מתפרר לפירורים דקים ע"י שפשוף או גרידה, והרי זה כעין תולדת טוחן, ואסור מדברי סופרים⁴⁰. אבל אם אין שם אלא מראה הטיט ומגרד שם לבטל המראה - מותר, שאין זה דומה לטוחן⁴¹.

כיבוס בעור

יד. מן התורה אין כיבוס בעור אף אם שפשף צדי העור זה בזה, ואינו חייב אף אם סחטו אחר כך. ואף מדברי סופרים אין כיבוס בעור בשכשוך לבדו, אבל אם שפשף צידי העור זה בזה, שזהו כיבוס גמור - אסור גם בעור מדברי סופרים⁴².

לפיכך מנעל או סנדל של עור⁴³ שיש עליו טיט או צואה - מותר לשכשכו במים להעבירן מעליו⁴⁴. וכן כל שאר כלי עור שנתלכלכו - מותר ליתן עליהם מים להעביר הלכלוך או לשכשכן במים עד שיעבור, ואין בזה משום כיבוס⁴⁵. אבל אסור לשפשפו צדו זה על צדו זה לאחר שבאו עליו מים⁴⁶.

ניגוב ידיים מלובלכות

מזן. מי שנתלכלכו ידיו בטיט - לא יקנחם במפה [=מגבת] שמקנחים בה הידים, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול, ויבוא לכבס המפה⁴⁷.

כהלכתה פט"ו סל"ד-לו שדינים כעור. וכן נוטה דעת הבדה"ש סי' קטז סקל"ז. ובשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ב סי' עו כתב שאולי דינם קל מעור.
43. וסוליות של סנדלים ומנעלים שבימינו שאינם עשויים מעור אלא מגומי וכיו"ב - דינם כעור (ראה פסקי תשובות סי' שב אות ח).

44. וראה בדה"ש סי' קטז סקל"ז שנוטה להחמיר בנעליים שיש בהם חוטי תפירה.

45. שוע"ר סי"ט.

46. שוע"ר סי"ט. אבל לשפשף בידו על העור משמע שמותר.

47. שוע"ר סכ"ב. אלא יקנח במטלית

ליבוננו. וכן משמע מהדין המובא בסעיף שלאח"ז שמותר לגרד מראה הטיט לבטל המראה, והיינו שמעביר באופן שלא נשאר שום רושם כלל, וכ"כ בבדה"ש סי' קטז סקל"ו ע"ש. ודלא כמשנ"ב סי' זה ס"ז בשעה"צ סקמ"א ובביה"ל שם ס"ט ד"ה דהוי טוחן.

40. שוע"ר סי"ז.

41. שוע"ר סי"ח. ואף בבגד חדש ושחור מותר - ראה בדה"ש סי' קטז סקל"ו.

42. ע"פ שוע"ר סי"ט. וראה חידושי צ"צ שבת פכ"א (נז, ג ואילך).

ולענין יריעות ניילון כתבו בשו"ת ציץ אליעזר ח"ה סי' י ובספר שמירת שבת

סחיטת בגדים

מז. הסוחט את הבגד עד שיוציא המים שבו - הרי זה כמכבס בגדים⁴⁸, וחייב משום מלבן⁴⁹.

יז. אסור ליתן מים מרובים על בגד, גזירה שמא יבוא לסוחטו אחר כך להוציא מימיו⁵⁰, אלא אם כן הוא בגד שאינו מקפיד על מימיו לסוחטם ממנו אף בחול⁵¹.

יח. אסור לפרוס סודר על פי חבית של מים לכסותה, שמא יתלכלך במים ויבא לסחטו ויתחייב משום מלבן. אבל בגד העשוי לפרוס עליה - מותר, מפני שאינו חושש עליו לסחטו אם מתלכלך כיון שהוא מיוחד לכך.

אבל מותר לפרוס סודר על פי חבית של יין אדום או של שמן או שכר ושאר משקים כיוצא בהם. ואפילו לשרותו לכתחילה במשקין הללו בידים - מותר, מפני שאין מלבן אלא מים ויין לבן וכיוצא בהם⁵².

יט. אסור לילך בשבת במקום שיכול להחליק וליפול במים⁵³, שמא ישרו בגדיו במים וישכח ויסחוט⁵⁴.

(כדלעיל בפנים). או כשעושה כן בדרך לכלוך, שאף שאין אומרים אז שרייתו זהו כיבוסו - חיישינן שמא יבוא לסוחטו (ראה קו"א סק"א).

51. שוע"ר סי' שב סכ"א. שאז אין איסור משום סחיטה אף אם סוחטו ממש (ראה שוע"ר סי' שכ סוסכ"ד), אלא א"כ מתכוין ללבנו בסחיטה זו (ראה קו"א סק"א). וראה לעיל בפנים לענין שרייתו זהו כיבוסו.

52. שוע"ר סי' שכ סכ"א.
53. אבל לילך בגשם מותר בשבת - ראה שוע"ר סי' שא סעי' נו, סא.

54. שוע"ר שם. וכל שכן שאסור לו ליכנס במים עם בגדיו (אף במקום שאין אומרים שריית בגד זהו כיבוסו), אלא אם כן הולך לדבר מצוה - ראה שוע"ר סי' תריג ס"ח.

המיוחדת לכך (קצוה"ש סי' קטז סוסט"ו. וראה גם תהל"ד סקי"ג). וראה לקמן סי' שכ בענין ניגוב ידים צבועות.

48. משום שעצם הוצאת המים מהבגד הוי כיבוס, ולכן אסור לסחוט הבגד אף בדרך לכלוך (ראה קו"א סק"א). וכ"ז במים או שאר משקים המלבנים, אבל אם סוחט הבגד להוציא ממנו בליעת משקים שאינם מלבנים (כגון יין אדום, שמן וכיו"ב) - אין בזה איסור כיבוס מהתורה, אלא הוא אסור (מדרבנן, אם אינו צריך למשקין אלו) משום מפרק שהוא תולדת הדש, כדלקמן סי' שכ.

49. שוע"ר סי' שא סנ"ו.
50. והיינו מלבד האיסור של שריית בגד זהו כיבוסו שזה אסור אף במים מועטים

כ. מי שנשרו בגדיו במים או בגשמים הרבה⁵⁵ שירדו עליהם - אינו צריך לפושטן מיד⁵⁶, אלא יכול להלך בהן כל היום⁵⁷, ואין חוששין שמא ישכח ויסחטם בהילוכו בהם⁵⁸.

כא. אבל לא ינערם מן המים, מפני שדרך כל בנד בלוע ממים כשמנערין אותו נסחטין ממנו מים. והוא שהבגד חדש, שמן הסתם הוא מקפיד עליו ביותר לנערו מיד מפני שמתקצר במים. אבל אם אינו מקפיד עליו - מותר לנערו⁵⁹. ויש מי שאוסר אף אם הוא בגד ישן שאינו מקפיד עליו. וטוב לחוש לדבריו⁶⁰.

כב. בגד השרוי במים - אסור לטלטלו לאחר שפשטו מעליו⁶¹, שמא ישכח ויסחטנו. ואם הוא בגד שאינו מקפיד על מימיו ואף בחול לא היה סוחטו⁶², או שאין בו אלא שריה מועטת שאין דרך להקפיד עליה לסוחטה - מותר⁶³.

לנערו אזי הוא כפסיק רישיה ולא ימות, שקרוב לודאי שיסחטו ממנו המים בניעורו - שוע"ר סי' זה ס"ב (בחצע"ג). והביאור בזה יש לומר, דכשמקפיד עליו אזי הוא מנער בחזקה כך שקרוב לודאי שיסחט את המים הבלועים בניעורו, משא"כ כשלא מקפיד עליו אזי אף כשמנער אינו מנער בחזקה, ואפשר שלא יצאו המים הבלועים בניעורו, וממילא אין זה פסיק רישיה. ונראה שכ"ז כשהוא לבוש בהם, אבל אם אינו לבוש בהם נראה שאסור לנערו, שהרי אסור לטלטלן, כדלקמן בפנים.

60. שוע"ר שם.

61. יש לעיין האם מותר לטלטלו לאחר שפשטו מעליו ועדיין בידו. וראה לקמן סי' שח גבי מוקצה.

62. ואף אם סוחטו ממש - אין בזה איסור מטעם כיבוס (ראה קו"א סי' שב סוסק"א וסי' שכ סוסכ"ד), אלא מטעם מפרק מדרבנן, כדלקמן.

63. שוע"ר סי' שא סנ"ט.

55. דייק לכתוב "הרבה" (וכ"ה בשוע"ר סי' שב ס"ב), כי רק אז הדרך לסוחטן (ראה שוע"ר סי' שא סנ"ט. סי' שב סכ"א).

56. ראה בב"ח סי' שא ד"ה מי ובפמ"ג שם משב"ז סקכ"ט וא"א סקנ"ה שיכול גם ללבשן לכתחילה אם לא היה לבוש בהן, ובמשנה ברורה שם סקקס"ב ובשער הציון אות רג כתב לחלק בין אם יש לו בגדים אחרים שאסור ובין אם אין לו בגדים אחרים שמותר. אבל מלשון רבנו משמע שרק אינו צריך לפושטן, אבל ללובשן לכתחילה אסור, ונראה שהוא מטעם שאסור לטלטלן, ומשמע שזהו אפילו כשאין לו בגדים אחרים.

57. ראה שוע"ר סי' רסו קו"א סק"ט.

58. ע"פ שוע"ר שם. כלומר, כל עוד שהוא שהוא לבוש בהם לא חיישינן לסחיטה, אבל אחר שיפשוט הבגדים חיישינן לסחיטה לכן אסור לטלטלן כדלקמן בפנים.

59. שוע"ר ס"ב. שאף אם יסחוט ממנו המים הרי אינו מתכוין לכך ודבר שאינו מתכוין מותר. אבל כשהוא מקפיד עליו

כג. ואם נשרו בשכר או ביין אדום או בשאר משקין שאינם מלבנים - מותר לטלטלן⁶⁴, אף על פי שנשרו הרבה⁶⁵.

ניגוב הגוף

כד. הרוחץ פניו ידיו ורגליו או אפילו כל גופו⁶⁶ - התירו לו להסתפג⁶⁷ [- להתנגב] במטפחת או בסדין, ולא חששו שמא ישכח ויסחטם בשבת⁶⁸, אף אם מקפיד לסוחטם בחול⁶⁹, לפי שזהו דבר שאי אפשר לגזור עליו, שכיון שכל הרוחצין מסתפגין, אם אתה אוסרו להסתפג - אף אתה אוסרו ברחיצה, וזהו דבר שאי אפשר⁷⁰.

ואף עכשיו בזמן הזה שאפשר לעמוד בלא רחיצה בשבת ואם כן אפשר למונעו מלהסתפג - אף על פי כן אין איסור בדבר, מאחר שלא נאסר מעולם במנין חכמים. ומכל מקום טוב להסתפג בדבר שאינו מקפיד על מימיו לסוחטו⁷¹ אף בחול⁷².

כה. ומותר להביא המטפחת בידו מבית המרחץ לביתו אם יש שם עירוב⁷³, ואין

71. כגון מגבת, שאין דרך לסוחטה אחר הניגוב, אלא מניחים אותה שתתייבש מעצמה.

72. שוע"ר שם.

73. ואם אין שם עירוב (וכן אלו המקפידים שלא לטלטל אף במקום שיש עירוב, ע"פ מש"כ רבינו בסי' שסב סי"ט) - יש תקנה לעשותו כמין אבנט, דהיינו שיקשור ב' ראשי המגבת או המטפחת זה בזה, שנמצא עשוי כאבנט (ע"פ שוע"ר סי' שא סל"ז). ואם יש להם כבר חגורה אחת על בגדיו, אזי צריך שיהא הפסק של בגד בין חגורה לחגורה (ע"פ שוע"ר שם סמ"ב). אלא שצ"ע אם אפשר לעשות כן במגבת רטובה (הרבה), שהרי: (א) יש חשש שתוך כדי קשירת ב' ראשי המגבת יסחטו המים מהמגבת. (ב) הרי מעביר הרטיבות גם על בגדיו, ויש בזה משום חשש משום

64. כיון שבמשקים שאינם מלבנים אין בזה איסור סחיטה דאורייתא משום כיבוס, כ"א איסור סחיטה דרבנן משום מפרק - לא גזרו על זה.

65. ע"פ שוע"ר שם.

66. באופן המותר והיינו במים צוננים, כדלקמן סי' שכו.

67. ואין בזה איסור משום "שריית בגד זהו כיבוס", כיון שזהו דרך לכלוך, כדלעיל בפנים.

68. והיינו, אף כשהיא נרטבת הרבה ע"י הניגוב, דאם היא נרטבת רק קצת - מותר לנגב בה גם בלא טעם זה, כיון שאז אין דרך לסוחטה (ראה לעיל סעיף כב).

69. אבל אם לא מקפיד עליהם לסוחטם בחול - מותר לנגב בהם גם בלא טעם זה (ראה לעיל שם).

70. שוע"ר סי' שא ס"ס.

חוששין שמא ישכח ויסחטנו בהליכתו⁷⁴, שאם נחוש לכך ונאסור לו להביאו - הרי אנו אוסרים להסתפג, שאי אפשר לו להפקירו ולהניחו בבית המרחץ.

כו. [המקנה במפה שאינה נגובה מן המים⁷⁵ - יש בזה איסור מהתורה משום סחיטה⁷⁶].

ניגוב כלים

כז. כוס שהיו בה מים - אסור לנגבה במפה⁷⁷, שבכוס צרה אי אפשר שלא יסחוט קצת ממה שיבלע במפה על ידי הניגוב⁷⁸.

כח. אבל מותר לקנח הספסל וכיוצא בכגד שאינו מקפיד על מימיו לסחטו אחר הקינוח אף בחול⁷⁹.

שבת והיא מתייבשת במשך השבת - יש להחמיר שלא להשתמש בה בשבת כלל, גזרה שמא לא תתנגב יפה ויקנח בה ויבא לידי סחיטה.

ולענין להשתמש בממחטות ניר לחות שיש בהם לחות טופח על מנת להטפוח - אסור (מדין מפרק).

77. אם מקפיד עליה לסוחטה אחר הקינוח - איסורו מן התורה משום כיבוס, ואם אינו מקפיד לסוחטה - איסורו מדרבנן משום מפרק (משמעות שוע"ר סכ"ג). אבל ראה שוע"ר סי' שא סנ"ט "שבשריה מועטת אין דרך להקפיד עליה לסוחטה".

78. ע"פ שוע"ר סכ"ג. ואם היו בה משקים שאינם מלבנים - אסור מדברי סופרים משום מפרק (שוע"ר שם, וכדלקמן סי' שכ).

79. שוע"ר שם. ואם יש רק מים מועטים - מותר לקנח אף בכגד שמקפיד על מימיו לסוחטו (כדלעיל בפנים).

שרייתו זהו כיבוס, אף בכגד נקי, אף במעט רטיבות ואף שאינו מתכוין לזה, כדלעיל ס"ו.

74. שוע"ר סי' שא ס"ס.

75. שהיא רטובה עד כדי כך שיש בה טופח על מנת להטפוח (משמעות שוע"ר סי' תריג סט"ז).

76. שוע"ר סי' תריג סט"ז, היינו מטעם מלבן. ולפי זה מגבת שאינו מקפיד עליה לסוחטה אף בחול - אסור לנגב בה מדרבנן משום מפרק (משמעות שוע"ר סי' שב וסי' שכ).

וראה בדי השלחן סי' קטז סקכ"ה שיש להזהר בזה במיוחד בבית הכנסת שמצוי לפעמים שמרוב שימוש במגבת היא נרטבת מאד, והמנגב בה כשהיא רטובה בא לידי סחיטה.

וראה עוד שוע"ר שם שאם רוצה להשתמש במפה לחה בשבת (שאינן בה טופח על מנת להטפוח) ולשם כך מרטיב אותה מערב

יבוש בגדים

כ.ט. בגדים השרויים במים⁸⁰ - לא ישטחם⁸¹ לנגבם⁸² [- לייבשם] בשבת⁸³, מפני מראית העין שהרואה אותם שטוחים לנגב יאמר שכבסן בשבת⁸⁴.

ל. ואפילו לא נשרו במים אלא מן הזיעה - אסרו לשטחם⁸⁵.

ל.א. ואפילו לשטחם בחדר שאין שם רואה - אסור, שכל דבר שאסרו חכמים מפני מראית העין שלא יחשדוהו שעשה איסור של תורה - אסור אפילו בחדרי חדרים, מפני שיש לחוש שמא יארע פעם אחת שיבא אחד פתאום לשם ויראהו ויחשדוהו שעבר על דברי תורה, לפיכך לא רצו לחלק בגזרתם ואסרו בכל ענין אף אם הוא בענין שאין לחוש לכך⁸⁶.

ל.ב. לא אסרו אלא לשטחם בשבת, אבל אם היו שטוחים מערב שבת⁸⁷ - אינו חייב לסלקן בשבת מפני מראית העין⁸⁸.

ל.ג. בגד השרוי במים אפילו שריה מועטת - אסור לנגבו סמוך לאש אפילו כשהוא לבוש בו, אם הוא סמוך לאש כל כך עד שהבגד יכול להתחמם שם עד שהיד סולדת בו, משום בישול, שהמים הבלועים מתבשלים שם. אבל אם אינו סמוך כל כך - מותר לנגבו שם כל שאינו שוטחו⁸⁹.

ל.ד. [חלוק שכבסו אותו ותחבו בו קנה מערב שבת לתלותו בו לייבשו - יכול לשומטו מן הקנה בשבת⁹⁰].

-
80. אפילו אין שם אלא שריה מועטת (ראה שוע"ר סי' שא סנ"ח). 81. אף אם אין בהם איסור טלטול, כגון שהיה לבוש בהם ועכשיו פושטן מעליו (שוע"ר סי' שא סנ"ו), או שאין בהם אלא שרייה מועטת (שוע"ר שם סנ"ט). 82. משמע שרק כששוטח אותם באופן שנראה שמתכוין לייבשם אז אסור, אבל אם שוטח אותם באופן שלא נראה שמתכוין לייבשם, כגון שתולה אותם ע"ג מתלה וכיו"ב - אין בזה איסור משום מראית העין, אף אם מתייבשים ע"ז. 83. וראה בדה"ש סי' קטז סק"כ שלתלות על חבל כביסה אסור גם מטעם עובדין	דחול. 84. שוע"ר סי' שא סנ"ו. 85. שוע"ר שם סנ"ז. ומזה משמע שגם אם נשרו במשקים שאינם מלבנים - אסור לשטחם. 86. שוע"ר שם סנ"ו. 87. והוא הדין שמותר לתלותו לכתחילה בערב שבת על מנת שיתייבשו בשבת. ופשוט. 88. שוע"ר סי' שא סנ"ז. 89. שוע"ר סי' שא סנ"ח. 90. שוע"ר סי' שח סמ"ו. ומשמע שלא אמרינן בזה "מיגו דאיתקצאי בביה"ש איתקצאי לכולי יומא". ונראה לומר הטעם,